

Nr. 22 (67)

1996. GADA 14. JŪNIJS

CENA 5 SANTĪMI

LATVIŠU TAUTAS BĀDU UN OSORU DĪNA 14. JUNĪ, 1941. GODA KOMUNISMA TERORA UPURU PĪMIŅAS DĪNA

HRONIKA

V. TROJANOVSIS

* 4. jūnijā (1931) Rēzeknes aprīņķa Atašenes pagastā dzimis sociologs Olgerts Počs.

* 10. jūnijā (1926) Daugavpilī dzimusi dzejniece un publiciste Veneranda Vonoga (Zepa), šajā pašā dienā (1931) Šķaunes pagastā dzimis komponists Romualds Jermaks.

* 12. jūnijā (1971) Vācijā miris skolotājs, publicists, valodnieks, korektors Jurs Plačinskis. Dzimis

1905. g. 30. janvāri Preiļu pagastā.

* 15. jūnijā (1966) miris rakstnieks Pēriks Prikuļs, dzimis 1910. gada 20. jūnijā. Šajā pašā dienā (1986) Paloalto, Kalifornijas, ASV, miris skolotājs, žurnālists un publicists Teodors Silis. Dzimis 1912. gada 1. aprīlī Baltinavas pagastā.

* 16. jūnijā (1911) Ludzas aprīņķa Baltinavas pagastā dzimis Latgales preses līdzstrādnieks Pēteris Kašs. Šajā pašā dienā 1826. gada Krievijas valdība Vīnes pasta ceļā mezglu no Grūzijas pārcel uz Daugavpili.

* 17. jūnijā (1931) Krustpils pagastā dzimusi valodniece un literāte Marta Prauliņa (ps. Anda Paegle), tajā pašā dienā un tajā pašā gadā Ludzas aprīņķa Pildas pagastā dzimusi mākslas fotogrāfe Helēna Nukša-Hofmane.

* 18. jūnijā (1916) Varakļānu pagastā dzimuse ģeoloģe, gleznātāja, rakstnieka Jāņa Klīdzēja dzīvesbiedre Emīlija Klīdzēja (Dz. Svilāne).

* 20. jūnijā 1936. gadā notika Līvānu komercskolas pirmais izlaidums, skolu beidza 13 audzēknī.

24. maijā bīskaps Jānis Bulis pie Nautrēnu vidusskolas iesvētīja piemineklī «Latgales vanagiem», tajā iekalts 26 Nautrēnu jauniešu vārdi, kuri iesaistījās organizācijā «Latgales vanagi» un Ziemeļlatgales nacionālo partizānu vadībā cīnījās pret padomju okupācijas režīmu 1947.—1947.

LATGALES VANAGIEM

retā tā vieta
kuru sargājāt cieši
visa Latgale
saulītē vesta
kā uzaicinājums
divgalvu ērgla
sarkanās zvaigznes
melnajai varai
Nautrēnu Rogovkas
šūpuļos
gaiši dēli un meitas
un tā jau
no laikiem senseniem
viņus izaukļēja
brīvības gars
un kad vēlās
jaunuma
pēdējais devītais
vilnis
Latgales Vanagi
pacēlās spārnos
—
šis lidojums nerims
kamēr atkal
jauni sargi dzims —

***

24. maijā Nautrēnu pogosta Rogovkā beja kaut kas leidzeigs tautas atmūdai pyrms Latvejas breiveibas atgyušanas. «Latgolas vonogū» pīminekļa isvētes pasōkumi pušķeja na tikai Saeimas, LNNK, rūbežsorgu, zemessardzes un pašvaldeibu pōrstovus, bet arī daudz skūlānu (gaidas, skautus un mozzulcānus). Bet varbyut pats galvonais beja gōjīn uz skūlu pēc aizlyuguma Rogovkas bazneicā redzēt arī daudz cīma īaužu. Naikdīniški daudz šajā dienā sovus gora pīnokumus veice pristeri, bet pīminekļi isvētēja V. E. Rēzeknes-Aglyunas diecēzes veiskups Jānis Bulis. Pyrms tam bazneicā jys teice Dīva mīlestības caurstrōvātu spredīki par Latvejas breiveibas ceiņu viesturi un atmiņu saglobōšonu myuzīgā tautu tradīcijā.

Pīminekļi stōv pi Nautrēnu vydusskūlas, jo tīši vacokū klašu audzēknī veidōja «Latgolas vonogū» kūdulu. Atklōšanas ceremoniju vadēja skūlas direktore Anita Žogota. Ontona Lubdorža, Jōņa Gleizda un cytu

JŪLIJS JOHANSONS

ATNOK NA TIKAI GÖJPUTNI

«Latgolas vonogū» atmīpass, kurā škatynojās ari lelōs dīnas nūslāgumā, lyka dūmōt par tū, ka cylvāks, reiz pasacēlis breiveibas līdōjumam, vairs nikod naapaugs ar verdzeibas smoguma samīru. «Latgolas vonogū» beja ari Anna Jermacāne, papyldojot jōs teiktū, ka tūlaik Latvēja vysur daga partizānu gunkuri, 24. maijs tūs nu jauna sovā veidā idadzinoja klōtasū dīveslēs. Varbyut jo sevišķi jaunīšu protūs. Par tū īuti aizkustynuši runoja politiski represātās dekans Oncku kungs un nacionālūs partizānu sakarneica Antonina Brasla.

Naizmērīst bejušū un asūšū aicinōja cīmeni. LNNK generalsekretārs Juris Dobelis atgōdynāja, ka natōji blokus ir Krīvija, kas nikod naatmess dūmas par Latvijas pakļaušonu, 6. Saeimas deputāts Pēters Tabūns, var teikt, ir sovejais, jo sovulaik vuīcējis Nautrēnu vydusskūlu. Jys sacēja, ka tys beja laikā, kod «Latgolas vonogū» ceļš čekas nažēleigājā varā jau beja aprauts. Lai bytu tai, kai teice deputāta kungs — izturēsim un uzvarēsim! Jo «Latgolas vonogū» ir izturējuši, bet tī, kas jau staigoj Dīva ceļus, nyu dzeivōs arī atjaunotājā īaužu pīmīnā.

Jo aktīvs «Daugavas vonogū» atceres realizēšonā beja 5. Saeimas deputāts Voldemars Novokšanovs. Un lai mudrōk dzeivē tūp jō atgōdynojās, ka pīmiņas simboli gaida cylvāku dareišonu Vydmuižā, Dubnovas mežū, Vonogū, Ludzas rajonā un pat Abrenē... Bet Latvijas latvyskōkajam Nautrēnu pogostam nyu jōnsorgoj «Latgolas vonogū».

ŠODIEN PREILOS

politiski represēto klubu biedri, kurus vada Terēza Lakauskā, pie vecajos kapos uzstādītā baltā krusta rīko atceres bridi, bet pie katoļu baznīcas žoga, kur kādreiz bija nomesti pretošās kustības dalībnieku līķi, šīm traģiskajam notikumam veltītu tēlotājas mākslas darbu izstādi no vietējā muzeja fondiem.

Represēto klubu ar 37 biedriem šogad martā, tāpat komunistiskā terora upuru piemiņas dienā, atzīmēja savas pastāvēšanas piecu gadu jubileju. T. Lakauskā kopā ar domubiedriem bija parūpējušies par groziņu pēcpusdienu grāmatu nama zālē, kur uzāicinājušas muzikantū. Aicēroties tos tālos drūmos gadus, vairākas dalībnieces izpildīja dziesmas krievu valodā, kurās bērnības laikā GULAGa nometnēs Sibīrijā un citur mācījūšās, šīs cietumnieku sēriņas melodijas uzvēdināja uz domām par netaisni pārdzīvoto, pazemojumiem sveisās zemēs.

Klubs divas reizes gadā — pavasarī un vasarā — rīko piemiņas pasākumus, pasūtīja vietējā baznīca dievkalpojumus un aizlīgumus par bojā gājušajiem un dzīvajiem represētājiem. Plašāku programmu gatavo 1999. gadam, kad skiem, tautā iesauktajam «baismajam gadam» aprītēs pusgadsimtam. To nevar aizmirst arī vēl pēc ilgāka laika. 1949. gadā no Preiļu apkaimes vien pieci izvestas Mūrnieku, Vaivodu, Pīzelu, Rožinsku, Džerīnu un daudzas citas ģimenes, pati kluba vadītāja pabiņi Novosibirska, klubas aktīvište Tekla Vanaga — Norijskā, izvestas bija arī māsas no Preiļu «Jaunsaimniecības» tolaik Vaivodes, tagad Helēna Söldre un Veronika Kivleniece.

Politiski represēto klubu aktivisti darbojas arī Livānos, kurš pulcina tuvākās apkaimēs komunistiskā terora upurus, viņu ģimeņu locekļus.

Sodien košie vasaras ziedi saguls gan pie baltā krusta Preiļos un pie sērojošās mātes statujas, kura skumīgi nometusies ceļos vietā, kur varas iestādes nūrgājās par nogalinātajiem upuriem, gan Livānos piemiņas vietā pie stacijas, no kurienes Golgotas ceļos devās ešelonai ar deportētajiem, gan citur... Dzīja un nedziedināma ir tautas sāpe...

CEĻĀ UZ PRIMO KOMUNIJU

Maijā un jūnijā notika svētdienas skolas nodarbības — lielu rūpju dienas Preiļu sirmajam dekanam prāvestam Jāzepam Gugānam, jo bija jāpabeidz vairāk nekā simts topošo jauno draudzēs locekļu sagatavošana katoļu lielākajam eksāmenam bērniņā — jāiemācā Dieva likumi un uzvedības normas, kas labākai uztverei sakopoti

katķismā, jāiepazīstina ar dievnamu un rituāliem, ceremonijām tajā, tad arī jānoklausa individualūlos eksāmenos, ko tad īsti šie meitenes un zēni saprātuši un iemācījušies no katehētēm A. Gribuškas un A. Vilcānes. Jau pirmajā tikšanās reizē tie, kuri bija celā uz pirmo komūniju, sparīgi nosauca baušlus un sakramētus, lasīja

lūgšanas, dekanās tikai piezīmēja, ka sirsniņāk un labāk būtu, ja to visu apguvuši savā mātes — latgaliešu valodā. Bet gan jau...

Attēlā: dekanās (centrā) ar draudzēs bērniem pēc kādas nodarbības uz kāpnēm pie Preiļu dievnamā.

— LKC izdevniecībā,
— Vladislava Lōča latgaliešu rakstniecības
muziejā Pīlēnē un laikrakstā «Zemturīm».

Vigue, T. Pilpuka, A. Skurule, pagasta padomes priekšsēdētājs J. Benišlavskis. Novads bagātās ar daudzām radošām personībām, starp kurām mināmi rakstnieks A. Sprūdžs, dzejnieks A. Garančs, dzejnieks un mākslinieks K. Broks, rakstnieks un publicists prof. L. Latkovskis, valstsvars un saviedisks darbinieks F. Zeps, skolotāji un augstskolu pastnedzēji, kultūras darbinieki un garidznieki.

Uz atklāšanu 4. maijā kuplā skaitā pulcējās vietējie un ciemini, starp tiem dzējnieki M. Bārbale un A. Vējāns, lit. zinātniece I. Salcēviča, medikis profesors P. Klīdzējs, muzeju darbiniece D. Jablonska u. c. Viņi pakavējās atmiņās par romāna «Dāvātās dvēselēs» autoru un personāziem, A. Vējāns izjusti nodziedēja J. Klīdzēja sacerēto populāro dziesmu «Ilgi mani, brūnacīte, nerēdzēsi vairs...»

«VARAKLONĪTS»

pavalsti. Te Napas pilsētā uzcelta sava māja, ierīkots skaists dārzs. Emīlija ir bijusi stiprs un enerģisks balsts vīram Jānim Klīdzējam — gan viņam studējot Kalifornijas (Berklejas) universitātē, gan strādājot par sociologu grūti audzināmo jauniešu klinikā, gan trimdā uzrakstot pāri par divdesmitām grāmatām.

E. Klīdzēja attīstījusi savas mākslinieces dotības, ilustrējusi J. Klīdzēja un citu lātiešu rakstnieku grāmatas. Izmantojot kā prototipu Emīlijas jaunības gadu biogrāfiju, labi pazīstot viņas raksturu, Jānis Klīdzējs radījis ļoti kolorīto, interesantu un neparasto Milces tēlu romānā «Dāvātās dvēselēs» (ASV 1986. gadā, Latvija 1992. gadā, apbalvota ar J. Jaunsudrabiņa pēriju). «Dāvātās dvēselēs» ir viens no visspilgtākajiem J. Klīdzēja psiholoģiski analītiskajiem darbiem.

Emīlija Klīdzēja-Svilāne dzimusi 1916. gada 18. jūnijā Varakļānu pagasta Gružiniekos Jāņa un Jādīgas Svilānu divpadsmit bērnu ģimenē kā desmitā atlīvē. Emīlija savas skolas gaitas uzsāka Varakļānu pamatskolā, turpināja Varakļānu ģimnāzijā, kuru beidza 1937. gadā un tajā pašā gadā iestājās Latvijas Universitātēs Geogrāfijas un ģeoloģijas fakultātē, uzsākot ģeoloģijas studijas.

Kopš 1940. gada Emīlijas Svilānes dzīve un darbs saistīti ar vīra Jāņa Klīdzēja dzīvi un darbiem. Kopīgi pārvārēta dramatiskā dzimtenes atstāšana 1944. gadā, dzīve Vācijā, bet pēc tam — 1950. gadā — pārcelšanās uz ASV — Kalifornijas

EMĪLJA KLĪDZĒJA
1938. GADA 23. DECEMBERI

REDKOLĒĢIJA: Valija Berkina – Jēkabpils, Jānis Elksnis – Latgales Kultūras centra izdevniecība, Pēteris Gleizdāns – Rēzekne, Jānis Kokins – Daugavpils, Anita Petkune – Krāslava, Antons Rancāns – Preili, Antons Slišāns – Balvi, Viktors Trojanoovskis – Ludza, Pēteris Zeile – Rīga, Jānis Žugovs – Rīga, ārzemju biroja vadītājs – Alberts Spogis Minsterē.

VĒLREIZ PAR FAKTU

LATGOLAS KONGRESA LĀMUMI

(Latgolas kongresa lāmumi ir publicāti 1917. goda 15. maja «Latgolas Pagaidu Zemes Padūmes» oficiālajā ziņojumā, kurs sovukōrt ir bijis pōrdrukōts žurnālā «Sējējs», 1936. gada 6. numeri).

1. Mes, Latgolas latvišu pylīnvarnīki, sasapūcejuši 26.—27. aprēlī Rēzeknē sasauktā kongresā, atzeidami latvišus, kuri dzīvoj Vitebskas guberne, tai ari kūrzemniekus un vydzemeņus par vīnu latvišu tautu, nūsprīdem apsāvinot ar Kūržemes un Vydzemes latvišim vīnā politiskā autonomā Krīvejas valstī.

2. Mes, Latgolas latviši, apsāvinōdam ar Kūržemes un Vydzemes latvišim, paturēsim sovu pašvaldeibū, pylnu pašnūteikšanas tīseibū volūdas, tīceibas, baznečas, školu un saimēsteibas, kai ari zemes jautjumā, baznečas dareišonos pīvnojūt pi Latgolas, ari Kūržemes un Vydzemes katōlus.

3. Mes, Latgolas lavīši, vyskorstōki vēlejamīs paturēt vyslobōkū sadareibū ar cyttautīšim: krīvīm, pūlim, žeidim un cytīm, Latgolas rūbežūs; poši maklādami breiveibū sovai tautai, mes atzeistam, izstōvam un pabalsteisim cyttautīšu breiveibas vysōs jūs tautisks dareišonos: tīceibas, volūdas, školu īstōžu un cytīs tautisks litōs.

4. Vēlēšonas vysōs pašvaldeibas īstōdēs nūteik uz vīnleidzeiga, taisna, aizklōta un proporcionala pamata.

5. Mes, Latgolas latviši, izvēlēdamī sovu Pagaidu Zemes Padūmi, uztycam Padūmei stōtīs sakarā ar cyttautīšu izvālātōm Padūmem un izstrōdōt kūpeigus sadzeives pamatus.

6. Latgolas Pagaidu Zemes Padūmei vajaga it sakarā ar Vydzemes un Kūržemes Zemes Padūmim dēl Latvijas autonomijas aizstōvēšanas un izvesšanas dzeivē; ryupeitīs par Latgolas

atšķēršonu nu Vitebskas guberņas.

7. Sapulce atzeist par napīcišamu zemnīku savīneibas nūdybynōšonu Latgolā un izteic vēlēšonūs, lai Pagaidu Zemes Padūme nu sovas puses veicynōtu taidi nūdybynōšonu.

8. Sapulce nūsprīde izvēlēt Latgolas Pagaidu Zemes Padūmi, Padūmes lūcekļu skaitu nūteic — 60, nu tīm latviši — 36, krīvi — 12, žiedi — 8, pūli — 3, cyyu tautu — 1 (proporcionāli īdzīvotōju skaitam Latgolā).

Latgolas Pagaidu Zemes Padūmē izvēleitas personas (nu latvišim): 1. oficers A. Bojārs, 2) kg. O. Broks, 3) bkgs P. Dzenis, 4) kg. J. Džereņš, 5) oficers F. Greivuļš, 6) students J. Grišāns, 7) kg. Jurkāns, 8) kara īrēdnis J. Kindzulis, 9) Ed. Krustāns, 10) kg. Ed. Kozlovskis, 11) kg. J. Krakops, 12) kg. Kokins, 13) kg. V. Krops, 14) strēlnīks (nu latvišu pulkim) P. Lazdāns, 15) jdze A.

Laurinoviča, 16) kg. O. Laizāns, 17) kg. Leitāns, 18) kg. D. Logins, 19) oficers Lāčkājs, 20) kg. L. Ločmelis, 21) strēlnīks Muriņš, 22) bkgs dekāns N. Rancāns, 23) bkgs J. Rancāns, 24) oficers J. Rubuļš, 25) kg. V. Rubuļš, 26) kg. Salinīks, 27) jdze V. Seile, 28) kg. Sveņčs, 29) kgs J. Stukuļš, 30) bkgs dekāns P. Tukišs, 31) bkgs Fr. Trasuns, 32) students J. Pabērzs, 33) kgs Platpīrs, 34) kgs F. Obšteins, 35) strēlnīks Seins, 36) dekāns J. Veikme.

28. aprēlī nūtyka pyrmō Pagaidu Latgalīšu Zemes Padūmes sēde, kurā tyka izlaseiti Pagaidu Latgalīšu Zemes Padūmes Valdes lūcekli. Vysa valdes lūcekļu — 10, nu tīm latviši — 6, krīvi — 2, žiedi — 1, pūli — 1. Nu latvišim vaļdē izlasīti — bkgs Fr. Trasuns, bejušais I. Vaļsts Dūmes deputats (nu Sakstagola pogosta), kungi J. Kindzulis (nu Dricānu pogosta), st. J. Grišāns (nu Dagdas pogosta), J. Krakops (nu Baļtinovas pogosta) un E. Kozlovskis (nu Varakļonu pogosta).

A. BUDŽE

DAŽOS TEIKUMOS

► Nesen mājās atgriezās Rēzeknes svētceļnieku grupa prāvesta Andreja Trapučkas vadībā, kas bija devusies vairākdienu svētceļojumā uz Medžugorja Dienvidslāviju — vietu, kur pēdējo piecpadsmit gadu laikā vairākkārt parādījusies Jaunava Marija. Dievmāte gandrīz katru dienu parādoties sešiem Medžugorjes jauniešiem un aicinot dvēselē radīt mieru un dzīvē saskaņu.

Svētceļojuma laikā katru dienu notika Svētā Mise, kuru celebrijā priesteri Andrejs Trapučka, Vitolds Kokars un dekāns Jānis Bratuškins.

Atceļā svētceļnieki pabija vairākas polāras svētvietas.

► Latvijas ministru prezidenta biedrs Ziedonis Čevers 10. maijā apmeklēja Aglonas baziliku, vizītes laikā rūpīgi iepazīnās ar bazilikas ikdienu un uzklasīja aktuālās problēmas, kas saistītas ar tās finansēm, parādīm, ipašumu atguvi u. c.

Dekāns A. Aglonietis Z. Čevers iepazīstināja ar Aglonas bazilikas vēsturi, pacienāja ar svētavota ūdeni.

► 9. maijā Baltinavā pabija kultūras ministrs Ojārs Spārīts, kuram uzticējis pasniegt Ministru kabineta Atzinības rakstu Baltinavas un Šķilbānu draudžu prāvestam Jānim Svilānam «Par nopelnīem Latvijas valsts labā» — tā rakstīts atzinības rakstā, ko parakstījis Ministru prezidents A. Šķele.

Baltinavā bija arī kultūras ministrijas parlamentārā sekretāre Anta Rugāte, ministrijas vecākā referente Anna Jansone, arī rajona padomes Baltinavas un Šķilbānu pagasta vadītāji. Tilžas prāvests A. Budžs, tiecīgie un draudzes koris. Notika dievkalpojums.

Pie kafijas tases kultūras ministrs uzrunāja prāvestu J. Svilānu un teica, ka šī ir viņa trešā tikšanās. Pirmās divas reizes bijušas, kad Baltinavu apmeklējis vēl kā mākslas vēstnieks.

► 10. maijā V. E. Rēzeknes Aglonas diecēzes bīskaps J. Bulis Viļakā tikās ar vidusskolas audzēkņiem un skolotājiem. Kopā ar bīskapu te viesojās rajona padomes priekšsēdētājs Andris Kazinovskis, Viļakas domes priekšsēdētājs Marjans Locāns, Viļakas dekāns Peteris Vilcāns, priesteri Jānis Svilāns un Alberts Budže.

Bīskaps J. Bulis izteica cerību, ka šī tikšanās Viļakas vidusskolā palīdzēs rast pilnīgāku un dziļāku skolas un Baznīcas sadarbību. Bīskaps deva svētību un dāvināja vidusskolai Bibeli.

Pēcpusdienā V. E. bīskaps apmeklēja Viļakas brāļu kapus un išu svētbrīdi vadīja pie tēlnieka K. Zemdega pieminekļa Viļakas laukos kritušajiem Latvijas atbrīvotājiem, iepazīnās ar kapucīnu ordeņa klosterēku, kuru iecerēts atjaunot tuvākā laikā, apsievā Šķilbānu baznīcas celšanas iespējas un citus jautājumus.

Balvos bīskaps tikās ar rajona vadību, apskatīja kādreizējās maizes eptuves ēku, kas būvēta uz Balvu katoļu draudzes zemes, apmeklēja katoļu baznīcu, tikās ar vietējo draudzes prāvestu J. Bārtuli un izteicā dziļu cieņu visveckājam Latvijas katoļu priesterim Eduardam Kopeikam, apsolīdams š. g. 17. jūnijā ierasties uz sirmā priestera 90 gadu jubilejas dievkalpojumu.

► Pēc robežsargu bataljona kapelāna Arkādija Kuzmina uzaicinājuma 3. maijā Viļakas robežsargu bataljona «Vientulū» kontrollposteni, Viļakas katoļu baznīcu apmeklēja kristīgās misijas pārstāvji. Nākamajā dienā viņi ieradās Baltinavas robežsargu rotā, speciālajā skolā, ciemojās pie robežsargiem Kārsavā, Ludzā un Rēzeknes mācību centrā.

Šajā braucienā piedalījās ap 40 militārie kristieši — virsnieki, kadeti, obligātā dienesta karaviri. Katoļus pārstāvēja mobilo strēlnieku brigādes kapelāns P. Aglonietis.

APZINĀTIES SEVI BAGĀTUS

ir nepieciešami katram no mums, zinot par tautas neskaitāmo lielāku un mazāku atvašu izplatību ārpus etnogrāfiskās dzimtenes. Dažādos laikmetu griežos latvieši aizklīduši gan uz Sibīrijas plašumiem, gan Rietumeiropu, pēc otrā pasaules kara

daudzu mums tuvu un dārgu cilvēku pieturas punktiem vajadzēja kļūt Amerikai un Kanādai, Austrālijai un Lielbritānijai, citurienes zemēm, tur daudzi palikuši jau uz mūžiem.

Pēdējo tautas dzīvē tragisko notikumu aculieciniekus un

dalībniekus mēs vēl labi zinām un atceramies, zinām, kas un kā ar viņiem notices, bet ko vairs zinām par tiem latviešiem un saviem novadniekiem, kuri izceļoja vēl pirms revolūcijas un pirms pirmā pasaules kara? Daudzi ievērojami tautas dēli viņiem veltījuši savus pētījumus, publicējuši rakstus periodikā un izdevuši grāmatas, kuras palapojot varam izsekot latviešu koloniju dzīvei Sibīrijā un Krievijā. Bet tūlīt ari pieķeram sevi pie domas, ka tas viss vēl gaužām maz, lai patiesi apjaustu sevi bagātus visā šajā kopumā. Pētījumi un iepazīšanās turpinās, cilvēki strādā. Nesen LKC izdevniecībā Rēzeknē viesojās profesors Jāzeps Brolišs un smojenskietis, 1941. gadā represētais rēzeknietis Leopolds Baranovskis, kuri nospieiti aizrāvūšies ar ideju par latviešu gaitu apzināšanu austrumos no Latvijas, gatavo publikācijas.

Attēlā: tikšanās ar izdevniecības vadītāju J. Elksni (vidū).

ANDREJS SVILĀNS (ANDRIS STRODS SIERMAIS), RADIO «BREIVŌ EIROPA»

VOI VARAKLĀNI ŠUDIN VĒL IR KULTŪRAS CENTRS?

PÖRDŪMAS VYDUSSKŪLAS JUBILEJAS SAKĀRĀ

Kū slēpt ni līleitīs, bet uz Varakļonu vydusskūlas jubilejas pasākumu taisejūs kai uz lelim svātkim. Atsaceju daleibū nūzeimeigā konferencē, vēl pōrs vītōs pasācēju, ka navarū un vyss. Vežu sīvu leidza, kai redz, ka Varakļoni ari šudīni kai kas vairīk nakai pa vysu vajsti dzērdamais «pīci, pīci». Un šubreib jōsoka, palīdis Dīvam, ka napaļiemi leidza vēl kaidu nu draugim, kam (un taidu nav moz) iprīķiš byutu stōstējīs par Varakļonim kai izcylu Latgolas kultūras centru, par pīsātas slovoni pagōtni, par vairīk nakai divim desmitim dažādu kulturas sfēru darbinīku, kas Varakļonu vōrdu darejuši paceistam Latgolā un pasaulli. Bēl leidz tam lykōs pošsaprūtami, ka Varakļonu vydusskūlas jubilejas pasākumu pīlnā mārā tiks parādīta.

Koncertam skanūt tai ap vydū, sīva sōka apsaprāseitīs, kod tod byušūt dzērdams kas latgaliski. Pats jau byušūt dzērdams naizpratnē, vēl pošpōrlīcīnōti nūmūrdēju, ka tai kai vajadzētu zyņot, ka tī lobōkais tak vīnmār teik taupeits «soldajam ēdīnam» un gon jau byus beigūs.

Bet, kod ari beigas koncertam atgōja bez vōrda latgaliski, dabōju nūsaklauseit dažus, saceisim, sprīdumus nu molas. Kai par pīmāru:

— voi nabutu lobōk, jo varakļoniši runotu pareizi latgaliski nakai par kotoru cenu lauzeitūs napareizi baltiski,

— kur palīcs muns izslavīnōtais LELAIS LATGOLAS KULTŪRAS CENTRS. Sprīžūt pēc koncerta, uz Varakļonim navarūt attīcīnōt pat vīnu nu šīm četrim vōrdim,

— kū es vēl Reigā grybiūt bārnus latgaliski vuiceit, ka Varakļonūs jau lela daļa par taidim «ciulīm» iztāsējusēs, ka izalīkūtis, ka latgaliski vairs nī runoj, ni saprīt,

— voi varakļoniši cer, ka jūs kaidi cīneis, jo jī poši sovas puses volūdu un kultūru nacīneis?

Atkloti sokūt, man tryuka pretargumentu, muna teorija par tū, ka Varakļonī jūprūjum ir Latgolas kultūras centrs, un ka varakļoniši poši lepni par tū, ka jī ir latgaļi, bruķa un ūķubejōs kai vaca sētīne. «Spērus» gon pretein, ka taidu folkloras kūpu kai Varakļonūs tōli jōmeklej, stōstēju par nūvoda vēstures muzeju un avīzi «Varakļonīts», bet streids palyka atklōts — voi tī ir izmērītūs latgaļu kultūras atlikas voi jaunas osni.

Varbyut uz šū vaicōjumu var atbīdēt Varakļonu vydusskūlas vadeiba, kuras dörzenā dimžāl asu spīsts isvīst šū akmini, bet vaicōjums ir daudz plašoks nakai vīna skūlas vokora programma. Skūla lelā mārā nūsoka nūvoda kultūras politiku un nūvoda kultūras virzeibū nōkūtnē. Šubreib tei ir klajī nūraidoša, varbyut pat naideiga latgalīšu volūdai un nūvoda kultūras montōjumam. Es atsavainojūs sovīm bejušajim skūlōtōjim par tīk skorbiem vōrdim. Bet voi tei nav Pietuka Krustīņa cīneiga politika, voi tik zamū var kīstīs ar tīk izcīlu pagōtni un uz kū taida politika vad?

Vysbeidzūt, es aicinoju uz atklōtu diskusiju pošreizejūs un bejušūs varakļonišus, kurim nav vīnālēzeiga nūvoda nōkūtnē.

Vysbeidzūt, es aicinoju uz atklōtu diskusiju pošreizejūs un bejušūs varakļonišus, kurim nav vīnālēzeiga nūvoda nōkūtnē.

Atklōtu atmīnu dzīlnas.

Ko vēl tu piemini savas Dekšāres, Domas mīluma pilnas.

PULCĒŠANĀS DEKŠĀRĒS

Lido dienu un gadu spāres,

Ligzdas iesvēta gārpi.

Baltā dzīmene, mīlās Dekšāres,—

Jūs airi. Un jūs spārni.

Vienu zilos tālumos aiznes,

Otru priesien pie zemes.

RITA VASILJEVA,
LATVIJAS PRETALKOHOLĀ BIEDRĪBAS
RĒZEKNES NODAĻAS PRIEKŠSĒDĒTĀJA

TIKAI EOŠAIS PIEVEIKS CĒLУ

Ja kādēz jārunā par žūpības apkarošanu, tad sevišķi tas ir tagad. Latvija, bet it īpaši Latgale, par daudz iestīgusi dzeršanā. Dzer pilsētās un uz laukiem, dzer krogos un mājās, dzer darot labu darbu un pastrādājot jaunu. Dzer priekos, dzer bēdās... Dzer... dzer... dzer...

Tiešām, paraugoties apkārt, pārņem šausmu sajūtu un bailes: kas notiek ar mūsu tautu? Tā degenerējas, fiziski un garīgi paliek bezspēcīga, neizturīga, vārga. Vai tādai tautai var būt nākotne? Kā akls aklam nevar ceļu rādit, tā vārgulis vārgulim nevar spēku dot. Bet mūsu tautai vajadzīgs daudz spēka. Protams, ja grib izdzivot, grib būt brīva un neatkarīga. Kur palicis mūsu spīts, izdaudzinātais latviešu darba tikums, palīdzētgrība, iejutīgums?

To visu pirmām kārtām var attiecīnāt uz valdības viriem un pie reizes pajautāt: kad mūsu Latvijā valdīs sakārtotība? Kad izbeigties tautas speciāla apdzīrīšana? Kāds deputāts man uz šo jautājumu teica tā: tautai ir tāda valdība, kādu tā pelnījusi. Par šādu atbildi, biju sašutusi: dzirdēt to no deputāta, ko esam izvēlējuši mēs paši! Bet, kad emocijas bija garām, galu gala piekrītu. Un vai jūs, dārgais lasītāj, esat citās domās? Bez sabiedrības pašas gribas aizliegumi un likumi nesasniedz mērķi.

Visā pasaule cilvēki norūpējušies par savu un savu bērnu nākotni, to, diemžēl, nevar teikt par Latviju, jo mūsu mazā valsts, kā liecina statistika, dzeršanā ieņem otro vietu Eiropā (!!!) un pirmo vietu Baltijas (!) reģionā. Vēl statistika rāda, ka patlaban uz vienu cilvēku, iestādot pat jaundzīmušos, GADA grādīgo dzērienu patēriņš ir 40 litri (salīdzinājumam: no 1932. līdz 1040. gadam viens cilvēks — pieaugašais —

lietojis 8—10 litrus alkohola, tajā skaitā arī alu).

Ieskatieties tukšajos dzemēdibūnams un pilnajos bērnu nāmos! Paskatieties šo pamēto bērnu acis, šo bērnu dvēselēs un jūs ieraudzīsiet tur sev adresētu nericinājumu. Vai tas nevarētums, pieaugušos, pamodināt no ieilgušā «zīmas» mīeja?

F e b r u ā r i

Rēzeknes pilsētas un rajona skolas aktīvi piedalījās zīmējumukonkurss «Latviju — bez alkohola!»

Sākumā domājām, ka bēri vēl mazi, lai saprastu, kas ir alkohols un kādu postu tas nes. Un velti. Šis konkurs pierādīja, ka maldāmies.

Visjaunākās dalībnieces bija viljanātēs māsas Aina (9 gadi) un Leila (9 gadi) Magamedovas. Aina pat nedomāja izkrāsot savu zīmējumu: vai tad šim cilvēkam vajadzīgas zilas debesis un dzeltena saulīte? Vai vinam ir

vajadzīga ģimene, laime, mīlestība?

So domu turpina Maltas 1. vidusskolas 7.b klases skolniece Inese Smirnova: sūnēm vajaga tikai pariet, cūkām — pamēklēt, kur vairāk dubļu. Un Lāčplēsis — latvju tautas gaismas simbols, šodien «tīcis» lielā godā — lūk, tā to traktē Solvita Deksne, Kalnezeru pamatskolas 6. klases skolnoce. Un vai bīrnumi, ja stārkū vietā Latvijā viscaur redzēsim šādu ainu, kuras autore ir Inga Zvidre no Ilzeskalna deviņgadīgās skolas 8. klases?

Armands mums piedāvā šādu variantu: kopā ar klasesbiedriem un draugiem viņš kā lietussargs sargās savu dzimteni no pudeļu lietiem! Tas ir Armands Ludborzs no šīs pašas Ilzeskalna deviņgadīgās skolas 5. klases. Un Laimes putns, iestēdot būri vodkas pudeli, palīdzēs mums izdzīvot un no bojājas izsargāt mūsu nacionālo

bagātību — Latvijas zemnieku TAUTU. Šī darba autors ir Rēzeknes 6. vidusskolas 5.a klases skolnieks Jānis Ritiņš.

Gribu pateikties skolotājiem par to, ka neatmeta ar roku aicinājumam un kopā ar bēriem centās risināt problēmas. «Kā zemturus ne tikai rūpīgi kopj zemi un sēj tajā tikai derigu sēklu, bet arī ravē savu sējumu no nezālēm un aizsargā no kaitēkļiem, tāpat tautas audzinātājs rūpējas ne tikai par labo īpašību ievēšanu un izkopšanu jaudi, bet arī par jauno īpašību izravēšanu no viņiem un viņu aizsargāšanu no kaitēkļiem: alkoholisma, nikotinisma, kokainisma utt...» — šos vārdus teicis Jānis Dāvis — izcils pedagogs un pilnīgs atturībnieks. Viņš arī ir Latvijas pretalkohola biedrības tēvs.

Novēlu skolotājiem izturību un pacētu!

Miļie cilvēki, lai arī cik grūta ir

PULKĀ EIMU, PULKĀ TEKU...

atkātā vēstule valdībai un Saeimai (sk. «Zemturus» Nr. 18(63) no 17. maija). Latgales DGB uzskata, ka visvienkāršakais un pareizākais ceļš uz bērnu sociālo nodrošinājumu ir katram no viņiem garantēt iztikas minimumu, kurā būtu iekļauti:

pārtikas daļa, komunālās maksājumi, mācībām nepieciešamie izdevumi (skolēniem), medicīniskā profilakse.

Tad ģimenēm nebūs vajadzīgs maznodrošināto statuss un nevajadzēs meklēt kompensācijas sociālās aprūpes nodalās. Ja nem par pamatu to, ka viens strādājošais no vecākiem, saņemot viņo algu, var nodrošināt iztikas minimumu vienam bērnam, abi strādājošie vecāki, tātad, nodrošina diviem bērniem (tas tomēr ir ideāls variants, ja iespējams), tātad pārējam atvasītēm ģimenēm nodrošinājums jāsaņem no sociālās apdrošināšanas. Tad ģimenēs tiks galā gan ar komunālajiem maksājumiem, gan bērnu apģērbšanu un pabaršanu. Ar šādu pieeju beidzot tiks vajadzīgi arī no dališanas triju, piecu un lielākās ģimenēs, vai arī no citas klasifikācijas — laucinieku un pilsētnieku ģimenēs. Katrs zinās, kā šos līdzekļus izlietot. Tikai tad, ja ģimene būs saņemusi šo naudu algās vai piemaksas, no tās varēs arī pieprasīt attiecīgu atbildību par bērnu audzināšanu. Ja tā šos līdzekļus būs iztērējusi citām vajadzībām un nebūs pratus bērniem dot to, kas paredzēts, tad var pieprasīt arī atbildību par kūmīgajiem soljem, tad tas jau būtu sociālās palīdzības nodalās darbs:

kontrolēt sociāli nelabvēlīgās

ģimenes,

palīdzēt ģimenēm ekstremālos apstākļos (smaga slimība, nelaimes gadījumos u.c.).

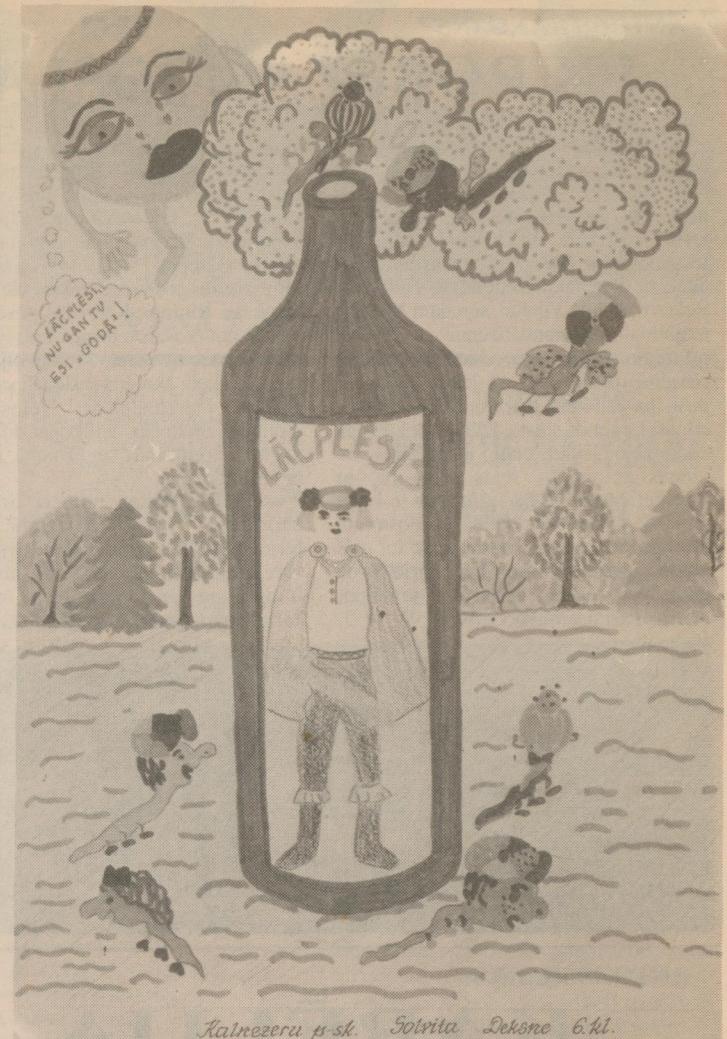
Bet šodien situācija ir tāda, ka bērnam mēnesī tiek iedots pa 4,50 vai 3,75 latiem, no kuriem, kā jau teicu, dienā iznāk pa 12 santīmiem un var nopirkt puskuļi maizes, par pārējo, sak, domājet paši. Ja spēsiet sociālās aprūpes nodalas inspektoru pārliecīnāt, ka jums nav ko ēst, tad, varbūt, dabūsiet kādu citu palīdzību, ja tas neizdosies, tad... neko darīt.

Valdības solitais bērnu pabalstu palielinājums arī nav sagaidāms līdz gada beigām. Ľoti grūta situācijā atrodas arī pensionāri, bet viņiem vismaz ir nodrošinātā pensija, kuru ik pa brīdim tomēr paugstina. Tas, protams, ļoti labi, bet ko lai iestāk bērni. Varbūt tas tāpēc, ka pensionāri ir balstītieši, bet bērni tādi nav?

Vēl mazliet statistikas. Pēc principa, ka diviem vecākiem jānodrošina savi divi bērni, iznāk, ka mūsu valstī nodrošināti ir 589564 bērni, «pāri paliek», tātad, 57019, kuriem būtu jāmaksā. Izdarīsim vienkāršu arīmētisku darbību — šo skaitli pareizināsim kaut vai ar 38 latiem, minimumu, kopā šī summa būtu 2166722. Bezdarbs mums vidēji 13 procentus liels, bezdarbnieku bērnu ir 293518 — arī viņiem jāmaksā. Vai tas būtu nepanesami valstij?

Latgales daudzbērnu ģimēnu biedrības birojs atrodas Rēzeknē. Atbrīvošanas alejā 112—35, tālrunis 24240 vai rakstīt Rēzeknē, Dārzu ielā 60—25, LV-4601.

Būsim pateicīgi par atsaucību un sadarbību!

Kalnezeru p-sk. Solvita Dekone 6.kl.

mūsu dzīve, būsim stipri savā garā. Nejausim liktenim mūs gredēt bezdzībeni. Bibelē ir teikts: «Tikai ejošais pieveiks cēlū». Mums visiem kopā uz šī ceļa vispirms ir jāuzkāpj un tad, noteikti, mēs to pieveiksim.

Reprodukācijās: Jāņa Ritiņa (6. vidusskolas 5.a klase) un Solvitas Deknes (Kalnezeru pamatskolas 6. klase), Ainas Magamedovas (Viļāni) plakāti konkursam.

ANNA DIMANTE,
NU JAUNOKĀS GRĀMOTAS
«VĀLĪ ZĪDI».

JĀV LĀIKS

Cik ilgi, latgalī,
Baileigs byusi?
Pisarōvs molā, capuri rūkā,
Treisūt runōsi:

«Lai dora cyti,
Kū es tur varu?»

Jo navari bolku,
Ceļ kaut smylgu!

Bet nāguli, naguli,
Uz cytīm gādūt,

Lai tovā vitā

Ji dorbus veiktu.

Mūst, latgalī saime,

Sādūdīt rūkas,

Saslēdzīt sirdis

Kūpeigam dorbam.

Kūpeigam dorbam,

kūpeigam ceļam.

Vineigi kūpeibā

Ir tautas spāks.

Brōli mes asom —

Mums vīna mōte,

Vysleidza — latgalīs.

Kurss es voi sējs.

Sauleitē cejsim

Dzimtini sovu,

Tāvzemei zādōsim

Jauneibas spāku.

Ar Krysta zeimi

Dryvā isim,

Sāklu zemes

Klēpī sēsim.

TĀVA SĀTA

Tolūmā, pōri yudiņam plašam,
Palyka Dzimtīne muna.

Tāva sāta — kaļneņā,

Strauja upe — lejeņā.

Kai sudobra jūsta apsavej tei

Ap tāva plašajām laukumā.

Rudzu dryva tur zīdēja,

Tai kai jyura leigojūt.

Tur zīd zily lynnauku

Kai azara leīmīns kluss,

Sorkonboltais ībuleņš

Golvās smogi zemē līc.

Voi man nabuņus nikod tamts

Skateit dzymtīs dryvas?

Kai bērneibas sapņus

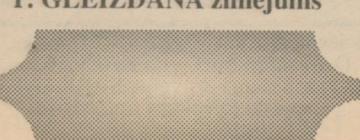
Kai dzintara pērles

Kaisēju īlejōs tymōs?

STĀRKI LATVIJAS PĀREJAS PERIODĀ

— Saimniek, neaizraujies ar pagriezieniem pa kreisi! Tā jau Latvija 1995. gadā bija divi zārki pret vienu šūpuli.

P. GLEIZDĀNA zīmējums

ANTONS RANCĀNS

PIEROBEŽAS JOSLĀ

Tauta legendas sacerējusi arī par ceļiem. Vai varēja palikt neapjūsmota baltā lente no Ludzas līdz Viļakai, kas lielā daļā nostiepusies pa pierobežas joslu? No Ludzas līdz Kārsavai pamatīgi iztaisnoti šis ceļš, ietērpts asfaltā, bet tālāk uz Pazlauku, Baltinavu, Dūļbovu, Rekuvo un līdz Viļakai, senajām Marijas mājām — Marienhauzenai — dzīvespriecīgi izlokas no viena gleznaaina pakalna uz otru, te uz labo, te kreiso pusē, pa gludiem līdzenuiem arī met cilpas. Legenda stāsta, ka ieprojektēta pa kādreizējo lauku ceļu, kurš gājis no vienas zemnieku sētas uz otru, jo inženieriem licies par grūtu ko te labot un darīt pa savam... Kādā no posmiem arī tagad braucējam duras acis, ka ceļš tieši uz māju puduri, tad pagriežas uz nākamo, citur jau vairs tikai koki par zīmi, ka arī tur bijusi viensēta.

ANTONS RUSINŠ

KARĒLIJA

I. TURPINĀJUMS

Pēc pirmajām neveiksmēm ūdens saņemšanā vīri bija kļuvuši prātīgāki — tika ieceļti divi ūdens sadalītāji. Un katrs bez cīņas saņēma savu neličīgo mēriņu, bet nepilna glāze diennaktī bija gaužām maz. Caur miesas porām izsvīda daudz vairāk, slāpes kļuva vēl lielākas. Ar nepacietību gaidījām nākamās dienas devu, bet vēl vairāk šī brauciena beigas, lai tik ātrāk tiktu laukā no smacīgā vagona. Pa saulē sakarsētajiem aizrestotajiem logiem svāiga gaisa iplūda maz, cilvēku piecpotais un sviedru smakas piesātinātais bija tik biezš, ka smacēja nos.

Pēc daudzu stundu stāvēšanas stacijās, kad bija jāgaida, kamēr mūsu ešelonam atbrīvosies ceļš (acīmredzot, netikām uzskatīti par steidzīgi pārvedamu preci), bijām aizkūlušies līdz Pleskavai. Aiz Leņingradas ešelons devās tieši uz ziemeljiem un jau daudz ātrāk, ripoja bez apstājas arī naktī. Pēc piecu dienu tveices vagonu beidzot sajutam vēsumu. Vīri, kuri uz lávām gulēja kaili, sameklēja apģērbus.

Uzaura apmācīties rīts, pa aizrestoto lodziņu varēja redzēt bērzus ar brūnzaļiem pumpuriem, kādi tie pie mums mēdz būt aprīļa vidū. Bet, kad atstājām Jelgavu, tur ziedēja ķīrši — krietni vien esam, tātad, paviržušies uz ziemeljiem.

Priekšpusdienā lija. Kāds mokošs kārdinājums izslāpušam dzīrdēt ūdens pilēšanu! No vagona jumta tecēja strūklipas, tepat ir tas dārgais šķidrums, tikai jāpastiep roka. Tuvāk lodziņam gulošie sameklēja konservu bundžīnas un katliņu vāciņus, izbāza piepildīt ar lietus ūdeni.

— Klienk... krunkš... — kaut kas grabēdams ārpuse nokrita gar vagona sienu — tie bija izbātie vāciņi un bundžas, turētājiem rokas kā dedzinātas ierāvās iekšā — ar šautenes laidi vagona sargs bija spēcīgi iesitis pa tām! Vienam otram bundžu asās malās bija sagriezušas rētas, no kurām pilēja asinis. Dārgais ūdens nebija tik viegli iegūstams, nekas cits neatlikā, kā gaidit kārtējo atnešanas reizi.

— Redziet, kāds tas katram nolemais liktenis, — asinis slaucīdams, teica kāds no gribētājiem padzert. — Karu pabeidzu bez ievainojumiem, bet te jājē asinis par niecīgajām lietus lāsēm.

— Nevaru saprast, kāpēc mūs jāmoka tādās slāpēs, — uz lāvas

Mans ceļš vījās pretējā virzienā, no Baltinavas puses. Kur kreisajā pusē stāv priedēm noaudzis uzkalniņš un tajā savulaik bija krejotav iemitinājies kāds saimnieks, izracis platu diķi un gaida ūdeni. Šepat brīdinošs uzraksts «Pierobežas josla» un tālāk, pāri līdzās tekošajai Rītupei, Krievijas pusē, slejas augsts novērošanas tornis. Latvijas pusē robežsargus nemana — viņi bija tālāk, pie kāda liela akmens saslējuši savus jau daudz priedējūšos velosipēdus. Apturēja braucēju, ielūkojās dokumentos un automašīnas bagāzniekā, un laipiņi atsveicinājās.

— Vai izdodas notvert arī kādu pārkāpēju? — pajautāju, kad formalitātes ar mani bija nokārtotas un varēju turpināt ceļu. Ne jau katru dienu ir darīšanas ar robežsargiem, obligātā kāradianesta puišiem, lai to neizmantotu

un nepainterestētos, kā viņiem iet. Pats tāču arī reiz biju karavīra formā...

— Gadās, — kāds no patruļniekiem bilda. Transporta kustība šeit nav maza, viņiem ik pēc briža jāpaceļ baltimelnais zīlīls, norādot apstāšanās vietu, lai izpildītu savus patruļdienesta pienākumus, tomēr pāris vārdu varējam pārmit.

Viņi no tuvinās Baltinavas robežapsardzības rotas, jau nodienējuši pa pusotra gada un jūnija pirmajās dienās gaida pavēli par demobilizāciju, lai atgrīztos mājās. Uzdevu arī tādu jautajumu: sak, tagad visi jaunie cilvēki vaimā, ka Latvijas armija «dedovščina» un bail esot iet dienēt, kā viņiem? Puši tikai smēja un piekrita, ka slīkts ir tas jauneklis, kurš nav bijis aktīvās dienestā, nav iemācījies turēt rokās ieroci.

Lai labi klājas arī pilsoņu dzīvē!

AUTORA foto

Sandis Ceburs no Talsu rajona Stendes, dzīvo Saules ielā, Rolands Stukla no Rēzeknes, kur tuvumā tēvam piedero 28 hektārus liela zemnieksaimniecība, Agnis Dumpis no Bauskas rajona Vecumnieku pagasta Bodniekiem, pie Misas dzelzceļstacijas un kā jau tas nākas, tēvs ir dzelzceļa strādnieks. Dienesta laikā gan iepazinušies, gan sadraudzējušies, laiks pagājis nemant, jo ne tikai no Rēzeknes, bet arī Talsiem un Tukuma bieži vienus rotā varējuši apciemot radi un draugi. Pēc godam veiktā pienākuma dzīmeness robežu apsardzībā viņi ar izpildīta pienākuma apziņu varot atgriezties savas tēva mājas.

II PROGRAMMA — AUSTRUMLATVIJAI

TV RAIDĪJUMU PROGRAMMA

LTS TV PROGRAMMA LAIKPOSMA M NO

14. LĪDZ 20. JŪNIJAM

I PROGRAMMA — VISAI LATVIAI

14. jūnijs, piektdiena — 19.00 — 19.20

«LTS zīns»,

15. jūnijs, sestdiena — 19.10 — 19.40

«Latvijas pūtēju orķestru 9. salidojums Daugavpilī»,

16. jūnijs, svētdiena — 19.00 — 19.40

Kultūras programma «Svētdienas»,

17. jūnijs — 20. jūnijs — 19.00 — LTS zīns».

III PROGRAMMA — AUSTRUMLATVIJAI

14. jūnijs, piektdiena — 20.30 — 21.00

Ziņu apskats «Nedēja» (krievu valodā),

16. jūnijs, svētdiena — 15.50 — 16.20

Krisīgā programma.

17. jūnijs, pirmdiena — 20.25 — 20.55

«DPU Multimediju centrs piedāvā»,

22.10 — 22.40 «Šajā pusē».

Telekompanijas LTS raidījumā «Durvis uz panākumiem» tika stāstīts par zemnieku Alūksnes rajonā, kura tūrisma servisu izvēlējies kā tūrisma biznesu, tas bija konkrets piedāvājums par «Arāju» saimniecības idejām un problēmām, sapniem un konkrētiem piedāvājumiem. LTS kultūras programmā «Svētdienas» 2. jūnijā varēja izjust Latgales deju svētku atmosfēru Balvos, Preiļu 1. vidusskolas jubilejas svētku mirklus un «Saules leitu» bērnu svētkos Ludzā, redzēt jauno priesteru iesvētīšanu Rēzeknes Jēzus Sirds katedrālē, jaunā amatierēstrā priekšzādes ainas Daugavpilī un pārliecībāties, ka Viljāno mežos zied rodo-dendri.

lietus, visapkārt kārdinoši mirdzēja peļķes, dažas pavisam tuvu, pie mūsu kājām, tikai jāpieliecas un dzer, cik gribi. Kaimingrupās tā arī darija, tas kā nenovēršama sērga, drīz izplatījās visur, vīri ap peļķēm aplipa kā ap medu... Man tieši preti bija ielieces darvots jumta papes gabals, tā ielokā — pāris glāzes samērā tūra ūdens — kāri satecināju iekšās. Sargi kliedza, lamājās, spēra ar kājām un grūda nost ar šautēnu laidēm, bet izslāpušie tikai dzēra. Sitiens bija vieglāk panesams nekā slāpes.

Kad vagona tuvumā visas peļķes bija izdzertas, vīri nostājās savās vietās un gaidīja. Konvoja priekšnieks uzrunāja cilvēciskākā valodā:

— Vai zināt, kādas var būt sekas šādai neapdomīgai rīcībai? Jūs tāču neesat tik neattīstīti, labi saprotiet, ka te tik daudz sīkbutū. Ja dabūsiet dīzentēriju, kas tad glābs?

Sākās vairākus kilometrus garš un smags pārgājiens. Ar trim rupjmaizes sausinējiem un peļķes ūdeni lielāku par trim četriem kilometriem ātrumu stundā nevarēja attīstīt. Visapkārt mums bija svešas ziemeļzemes nemīligais skarbums. Gar ceļmalām bija redzama liesa, akmeņaina augsne, nelieli kropli bēriņi un priedulāji, plaši virš lauki. Šo zemīti daba nebija apveltījusi ar tādu krāšņumu, kā mūsu Latviju.

Pusēlā pāris desmiti cilvēku atpakaļa, ar dažiem sargiem palika ceļmalā gaidīt pajūgas. Diena gāja uz beigām, tuvojās saules riets, bet mūsu galamērķi vēl nemania. Kermenis bija kļuvis tik smags, ka i solis prasīja aizvien lielāku piepūli. Prāts aizvien vairāk sāka vilkt uz ceļmalu apsēsties.

Pēc saules rieta gājienā virzienā bija saklausāms ūdenskrituma troksnis, parādījās straujā gaita bremzējās. Kad sastāvs bija apstājies, aiz vagona sienām bija saklausāma cilvēku rošība. Dzelzceļa strādnieki ar āmuriem izklauzīnāja vagona riteņus. Kaut kas kaut ko pavēlēja, ko rikoja. Pēc briža nograbēja mūsu vagona durvju aizvars, tās pavērās un atskanēja komanda:

PĀRGĀJIENS UZ

CIE TOKSNI

Atskanējās lokomotīves svilpe un ešelona straujā gaita bremzējās. Kad sastāvs bija apstājies, aiz vagona sienām bija saklausāma cilvēku rošība. Dzelzceļa strādnieki ar āmuriem izklauzīnāja vagona riteņus. Kaut kas kaut ko pavēlēja, ko rikoja. Pēc briža nograbēja mūsu vagona durvju aizvars, tās pavērās un atskanēja komanda:

— Vihodite!

Vagonus atstāja ap astoņiem simtiem izbadinātu un izslāpinātu vīru. Sastādīja mūs pa četrdesmit cilvēku lielās grupās. No garām ejošiem dzelzceļa strādniekiem uzzinājām, ka atrodāmies Medvežegorskā, Povejēcas un Oņega liča ziemeļu galā. Sākās minējumi: vai mūs nevedis uz Stalīna vārdā nosauktu Baltās un Baltijas jūras kanālu? Kādreiz brīvās Latvijas presē tiku lasījis, ka šī kanāla būvē gājuši bojā tik daudz cilvēku, ka krastus varētu nobruģēt ar galvaskausiem, Stalīns esot lielīgās, ka tā celtniecība valstij izmaksājusi ļoti lēti...

Stacijā tikko bija nolijis ražens

Nobeigums sekos

Masu informācijas līdzekļa reģistrācijas apliecība Nr. 1609. Iznāk no 1994. gada 30. decembra, reizi nedēļā — piektdienās.

Izdevēja norēķinu konts Latvijas Unibanks Rāzna filiālē Preiļos Nr. 468425, izdevēja adrese: A. Upīša ielā 3-49, LV-5301, tālrunis 21516.

V. TROJANOVSKIS

* * *

Sabojājās televizors. Paaiņināju meistarū. Kamēr viņš nāca, paspēju uzrakstīt romānu.

Kam pamaz argumentu vai prāta, tas otru cenšas izprovocēt uz skandālu.

Laikam jau katram, kas zog pirmoreiz, dreb rokas.

Pats automašīnas īpašnieks bija kā tāda lepna «Mersedesa» piedeva.

Stundās skolotājs parasti runāja viens pats, tādējādi pamatīgi nostiprinot savas zināšanas.

Skatoši šīsdienas dzīves nebūšanas pat kulturālā cilvēks dažbrīd nenoturēsies, neķītrī nenolamājies.

Tas nav nekāds dzērājs, ja never

ONTE LEIČUJOŅS

VIDĒJI

NUDRŪŠYNĀTO

MONOLOGS

Nazkod jauneibā ar zaļu «Ižu Beju es par tautu dālu dyžu.

Pēcāk laiki pasamejōs — vacys Tyku jau pi «emkys» — cacys.

Tagad poša dorba sapeļneits

Ir man zylais zirdzeņš «Zapereits».

Braucu lāni — kas man bādys,

Ka nav «Moskvič» voi «Lady».

Vīns man soķa: «Goni naudi,

Dabot's možes tod tu «Audi»!

«Naudi» nav koč voi raudī,

Nateiku tod es pi «Audi»!

Braucu «Zapī» — lāns par lānu,

Nav man dyžu biznesplā